

Hype – PUR – sensatie of overgevoeligheid?

Ir. J.A.L. Diemel (Jodokus), Arbeidshygiënist, Bureau Ir. Diemel, Amsterdam Tel: 06 – 2520 1069,
e-mail: jodokus.diemel@gmail.com

Inleiding

Een medewerkster van een school heeft voor de zomer last van allergische klachten, tijdens de zomervakantie verdwijnen de klachten als sneeuw voor de zon, maar bij aanvang van het nieuwe schooljaar heeft zij binnen twee weken alweer klachten. Zij is vertwijfeld en zegt dat 'ze dit echt niet nog weer een jaar uithoudt'. Ook meerdere leerkrachten en leerlingen hebben al langer last van klachten (hoofdpijn, oogirritaties en 'droge lucht'). Voor de zomer zijn diverse onderzoeken uitgevoerd (door mij als arbeidshygiënist, door de installateur, door de GGD), die alle in de richting wijzen van een slecht werkend ventilatiesysteem in combinatie met gebrekkige warmtehuishouding in de school.

Methoden en technieken

Als uitvoerende arbeidshygiënist wordt ik begin september uitgenodigd toelichting te geven op een personeelsbijeenkomst van de school. Ouders van een leerling hebben een gemaïld dat er airco's moeten komen in alle lokalen, leerkrachten beginnen zich af te vragen of er soms ook PUR in het spel is (Er speelt een onderzoek naar PUR in woningen in de media). Iemand beweert dat er 'foute lucht' wordt aangezogen door het ventilatiesysteem. Men vraagt waarom de directie de zomervakantie niet heeft gebruikt om maatregelen te treffen.

Daarop wordt door het schoolbestuur beloofd, om diverse maatregelen te gaan treffen. Er wordt ook meer onderzoek toegezegd. Het is op dat moment de vraag, of dat echt meer licht op de zaak zal werpen of dat daarmee vooral voldaan wordt aan het idee, dat 'er snel iets moet gebeuren'.

Een landelijk dagblad krijgt er lucht van. Toevallig(?) is de vader van één van de leerlingen hoofdredacteur bij dat dagblad. De krant vindt de toestand zo alarmerend, dat op de ochtend na de personeelsbijeenkomst er op de voorpagina een bericht staat over deze school, waarop ook de lokale TV aanslaat en er melding van maakt. Een SP-raadslid weet al meteen wie er hier schuld heeft.

De betrokken medewerkster en een leerling melden zich half september (weer) ziek, nog voordat er nieuw onderzoek is uitgevoerd. De medewerkster houdt het niet uit op de school en blijft voorlopig absent van het werk. Er wordt een en ander aan de klimaatinstallatie gedaan, maar in oktober wordt bij metingen een isocyaan gevonden in lokalen op elke verdieping.

Dus Toch...!?! Is er sprake van een geval van sensibilisatie?

Het schoolbestuur reageert in eerste instantie terughoudend om dit verder uit te zoeken. Zullen we niet eerst afwachten tot de filters van het klimaatsysteem weer verwisseld zijn? Nee, natuurlijk moet hierover duidelijkheid komen, als er een bron van isocyaan in de school is, moet die verwijderd worden. Bij een tweede meting met gevoeliger methodiek, begin november, wordt geen isocyaan meer gevonden. Een verdiepend klimaatonderzoek van begin november geeft goede resultaten voor de situatie wat betreft CO₂ en temperatuur. Maar de boomzaadjes liggen in enkele lokalen onder de invoerroosters dus er gaat toch iets niet goed. Extra maatregelen zullen voor en in de Kerstvakantie worden uitgevoerd, maar er gaat van alles niet helemaal goed. Uitstel van maatregelen en diverse klachten blijven voortbestaan. Een week voor Kerst zijn er ineens 5 of 6 leerkrachten die allemaal rode vlekken en/of uitslag op hun huid hebben. Wat is hier toch aan de hand? Wordt vervolgd...

Betoog

- Wanneer de betrokkenen (hier: leerkrachten, ouders van leerlingen) opspelen wordt er vaak sussend gereageerd door degenen die verantwoordelijk geacht worden voor eventueel te nemen maatregelen. Geld is schaars, zeker in het primair onderwijs. Maar wanneer 'de media' zich erop storten, wordt er wel geld gevonden voor nader onderzoek en maatregelen.
- Via Google en andere zoekmachines is nagenoeg alles op internet vindbaar. Mensen (ook journalisten) die geen verstand van zaken hebben, kunnen vreemde conclusies trekken uit resultaten van een onderzoek, ook als je conclusies zorgvuldig formuleert. Emotie doet het beter dan ratio in de media. Als 'de media' zich roeren, kan dat leiden tot overhaaste maatregelen die niet altijd de juiste zijn. Maar te lang wachten kan de indruk wekken van onwil om iets te doen, van bagatelliseren of in de doofpot willen stoppen van het probleem.
- Uit het verloop van dit onderzoek blijkt maar weer eens, dat een eenduidige oorzaak van de problemen lang niet altijd te vinden is, en dat onderzoek een langdurig proces kan zijn. Dit is teleurstellend voor de leerkrachten met klachten en verontrustend voor de ouders van leerlingen. De neiging ontstaat om te roepen dat er 'niets gedaan wordt', terwijl dat aantoonbaar wel zo is. Maar helaas gaat er daarbij ook wel eens iets mis.

Conclusie

- Er is door leerkrachten en ouders van alles geroepen: bouw een luchtbevochtigingsinstallatie, de school sluiten als de klachten volgende week niet verdwenen zijn, enz. Als er media-aandacht bijkomt, staat je opdrachtgever helemaal sterk onder druk om snel zichtbare stappen te nemen. Ook als onderzoeker krijg je te maken met veel emotionele reacties. Enerzijds moet je alle klachten serieus nemen, anderzijds niet meegaan in discutabele verklaringen en oplossingen die de mensen zelf opperen. Toch moet je het vertrouwen wekken dat je naar de juiste oorzaken en de bijbehorende oplossingen zoekt.